

SZÉKELY KÖZÉLET

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI UJSÁG

Előfizetési árak:

Egész évre 50 Lel, félévre 25 Lel, negyedévre 13 Lel.

Egyes szám ára 1 Lel.

Felolós szerkesztő:

TOMPA LÁSZLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Bulevardul Regele Ferdinand (Kossuth-utca) 14. sz.

Megjelenik minden vasárnap.

KRÓNIKA.

A marosvásárhelyi barátkozást kereső urak fellépése tehát egyelőre kudarcra végződött. Ezt állapíthatta meg a helyszínén a nevezetes értekezlet elfogulatlan szemlélője. Ez olvasható ki a számottevő erdélyrészi magyar nyelvű sajtónak egyhangú megnyilatkozásából. Ez a sikertelenség szinte előre látható és várható is volt.

Nem azért, mintha a székely-magyar közvélemény előre teljes merevséggel el akarna zárkózni minden békét csináló, akcióba lépést előkészítő mozgalomtól. Sőt: a békés munka lehetősége utáni vágy a komolyabb elemekben szinte általános. Őszinte, egymást élni engedő kölcsönös megértésnek, a hosszas háború és gazdasági kimerülés után, alig van ellensége. Azonban az, aki megértést, barátságot kínál, vagy hirdetni jön, ne jöjjön ám üres kézzel, üres szíjjal. Lássuk, mi van a belsejében, mi van a tarsolyában? Addig kínál barátságot, megértést, amíg mindezeknek a lehetőségei, alapfeltételei hiányzanak, sikertelen kísérlet. A közeledni akarótól várjuk az ajánlatot, ígéretet. Sőt nemcsak ígéretet — ezekből már éppen eleget hallottunk — de tetteket is várunk. Tűnjenek el a közgazdaságnak a sajtóban szinte napról-napra megismétlődő botránykrónikái. Szüntessék meg a magyar kulturának, a felekezetek autonómiájával ellentétben is állandóan folytatott üldözéseit. Tegyük közzé a békeszerződés 47. §-ában foglalt rendelkezéseket.

Lássuk, mihez van jogunk, mit kell még kérnünk. Ha mindezekkel a másik fél is megteremti a barátságos tárgyalás lehetőségeit, az erdélyi székely-magyarság is hajlandó lesz tárgyalni. Hajlandó komoly megfontolás után és azok útján, akiket erre a célra egységesen megnyilatkozó közvéleményével maga választ ki és bizalmával maga tisztel meg.

*

A múlt hetekben Olaszországból, a tűzhányók hazájából félelmetes rengések és lökődések híre érkezett el Európa más országainak ujságolvasó közönségéhez. Ezuttal azonban nem az Aetna, vagy a Vezuv működtek, hanem azoknál még sokkal elemibb és megdöbbentőbb erők: tömegérzések, tömegkövetelések. A legutóbbi napok hírei szerint a rázkodtatások már egyelőre lecsillapodtak. Hogy mennyi időre, bizonytalan.

Éppen ez az, amit Közép-Európa jelenlegi összes kormányainak erős figyelemre kell méltatniok. Oroszországban az időnkint vissza-visszanyomott, de mindegyre ismét felújuló bolsevista előre törések, Németország,

Anglia teljes gazdasági átalakulás vajadásai közt, Olaszország — mint látjuk — társadalmi tekintetben is: vulkáni talaj. Mi tehát, Európa közepén élő népek, köröskörül veszedelmes gyújtó-anyaggal, tűzfészkekkel vagyunk körülvéve. Nehogy a tűz átkapjon a mi fedelünkre is. Valamennyi kormányának elsőrendű kötelessége a megóvás, az elhárítás okos módjainak kitalálása és alkalmazása.

Most mindenki, a kinek a rend megóvását és folytonosságban való fentartását kell hivatásul tekintenie, ezen kell hogy törje a fejét. Tűzzel-vassal, a tömegek és néprétegek újabb meg újabb izgatásával, letörni akarásával — tapasztalatok mutathatták — ma már semmire menni nem lehet. Ellenben bölcs mérséklés, helyes átmenetek kitalálása a nagyobb veszedelmekben átvezethet. Mindezek miatt a legnagyobb jóakarát, a népkivánságok megértése kell hogy vezesse a hatalom birtokosait. S ha így minden népréteg — nemzeti, faji, vallási erőtényező helyes méltánylásával, igazságos összeegyeztetésével elérik, hogy ezen a veszélyes pontokon korunkat nagyobb zökkenések nélkül átkalauzolták, népeik és az utókor hálájára méltán tették magukat érdemesekké.

A kenyér.

Az új gazdasági év kezdetén vagyunk. Az évi termés betakarítva; a gabona — ez a legfontosabb közszükségleti cikk — várja a piacra szállítást, hogy a nélkülözhetetlen kenyér sok millió embernek oszlassa aggodalmát, csillapítsa éhségét. Mert, ha kenyér van a háznál, kevesebb gondalal tűri az ember a szegénységet és megpróbáltatást is. A gyomor oly szerve az embernek, mely nagyon radikális és ez már nem tűri sem maximálást, sem minimálást: — ő követeli a teljes kielégítést. Ha kenyér nincs, akkor semmi sincs: hat évi szomorú tapasztalat árán tanultuk meg ezt — s azt is, hogy milyen nagy és okos bölcs volt a Miatyánk isteni szerzője, hogy a kenyeret a mindennapi imába foglalta, hol a kérések közt az első helyen áll. Kenyeret kér a gyermek; kenyeret kér az, akinek nem adatott a nagy mindenségtől, mert hivatása bár kenyérkereset, de a szó igazi értelmében csak a kenyér beszerzési árát keresi meg — nem magát a kenyeret. Így állunk éppen ma is. Dolgozunk, hogy mindennapi kenyertünk legyen! És hol a kenyér?

A buza elraktározva, megközelíthetetlen távolságban vár a spekulációra s ezen spekuláció ezerféle variációban állja útját annak, hogy kenyér alakjában a fogyasztó asztalára kerüljön. Ezekben az akadályokon nehéz keresztül jutni. És éppen ezen sokféle akadály leküzdésére alakult meg egy csoport a helyi polgárságból, hogy buza-szükségletét beszerezze. Forgalmi akadályok miatt ez eddig nem sikerült.

Most újabban a helybeli tisztviselők szintén megmozdultak — okulva a múlt év szomorú tapasztalatain — és csatlakozásukat mondták ki a már említett akcióban levő csoporthoz.

A tisztviselők csütörtökön este a Bukarest-szálló színháztermében nagy érdeklődés mellett értekezletet tartottak s erre meghívták a csoport vezetését is. Az értekezlet — melyet Szabó Alajos dr. törvényszéki elnök vezetett — foglalkozott a buza beszerzésének lehetőségeivel és többek hozzászólása — és a már működő csoport egyes dolgai és kifejtett munkássága ismertetése után — bizottságot alakított, melynek feladata lesz a további lépések megtétele.

Közérdeklő dolgról lévén szó, foglalkozunk ezen ügygel. Reméljük, hogy a forgalmi akadályok leküzdésével mi sem állja útját annak, hogy az egész város ellátatlanai immár majdnem két év után spekulációmentes kenyérhez jussanak. Dicséretes dolog azok részéről, kik ezt az eszmét fölvetették és ezen fáradoznak. Az erkölcsei szülöttségnek már egyszer legyen vége; ez — merjük mondani — kívánsága e város összes ellátatlan lakosságának. Még is csak borzasztó dolog, hogy maximálás, vagy tudom is én mi miatt nem: itt a tél kezdetén — mikor rendszerint még újabb szállítási nehézségek lesznek, vagy éppen szállítani sem lehet — maradjon a város kenyér nélkül, holott köztudomásu, hogy a régebbi időkben is behozatal fedezte a kenyér-szükségletét: — vagy pedig áldozatul essék a buza-spekulánsoknak.

A vármegye főnöke elé bizottság járul, amely kéri fogja a jóindulatu támogatást: közben járást a közlekedésügyi kormánytól, hogy egy szerelvényt (20 vagon és egy mozdony) adjanak a szállításhoz. Ha ez meg lesz — amihez kétség sem férhet — akkor szociális és humanus eredménye sem maradhat el a bizottság munkájának.

Izenet. . . .

Közelebbi időben izenetet küldtek a csatolt területeken élő szász és sváb nemzetiségek vezetői az itten élő magyarságnak. Izenetüknek főbb pontjai mind oda irányulnak, hogy *szervekedjünk, szervekedjünk*. Nagyon köszönjük a megnyilatkozó érdeklődést és az utasításokat is. Valóban szegény és figyelemre érdemtelen nép volnánk, ha erre magunktól rá nem jövünk. De nem rajtunk múlt, hanem azon az egyszerű tényen, hogy betömtt szájjakkal beszélni, hátrakötött kezekkel taglejtést csinálni és összekötözött lábakkal táncolni nem lehet. A magyarságnak mód és alkalom nem volt mindezeidőig a szervezkedésre adva. Talán a szász és sváb kisebbségi testvéreink is azért ajánlják a szervezkedést, mert az eddigi testvériség nem valami rózsás, mint ennek első symptomáját — a kisebb esetektől eltekintve — a mikesszászai románok és a kisselyki szászok polgárháborújában olvassuk.

Miért tartózkodott a magyarság a második képviselőválasztáson résztvenni? Azért, mert nem volt szabad politikailag előre szervezkednie, megmozdulnia s nem akart az ugynevezett *műnépképviselő* számára aszisztálni vagy statisztálni. Hadd élvezzék és járják ki a nagy bizalommal *egyhangulag* megválasztott képviselők és szenátorok a méltóság magas polcát. Csak azt sajnáljuk, hogy egy-két emberüket még mindezeidőig nem helyezték el a sokat hangoztatott államtitkári vagy egyetemi tanári állásba.

De ami a szászoknak a kamarában elért

eredményeit illeti, ők sem lehetnek elragadtatva, mert mintha a szász egyháznak is az ígért segélyek körül egy kis baja volna s az a szász nemzetiségi képviselő, aki a kamarában szászul kezdett beszélni — na mert be volt ígérve, hogy lehet — azt a választ kapta, hogy menjen Berlinbe... Ilyen eredményeket mi a kamarán kívüli képviselőben is értünk el, sőt különbeket is; az is lehet, hogy műképviselőnk dacára...

Egy részletét az izeneteknek azonban hálás köszönettel és megszívlelésre méltó figyelemmel fogadjuk s mihelyt alkalma lesz az erdélyi magyarságnak szabadon megnyilatkozni, azt bizonyára teljesíteni is fogja. Ez az üzenet szószerint a következő: „... a szervezkedésben a vesető szerepet a tiszta fajmagyarságnak kell vinnie. Ne engedjék soraikban első helyre az ugynevezett műmagyarokat, átfutókat, akik tulajdonképpen más nemzeti-szerű származásuk s csak az idők folyamán lettek magyarok, mert így jobban tudtak érvényesülni. Ne feledjék el, hogy baj esetén ezek hagyják cserben a magyarságot, önöknek pedig ilyenekre szükségük nincs“.

Csak arra gondolunk még, hogy vajjon a szász vezetőség nem gondol-e vissza arra, hogy akkor... a kezdet kezdetén kellett volna felénk nyújtania ezt a most biztató jobbot. Akkor talán másképp alakult volna a helyzet számunkra és számukra is... (ü.)

Megindult a távirat- és postaforgalom Magyarországgal. A kolozsvári postagazgatóságnak a postahivatalokhoz intézett 22931—1920 ig. számú rendelete szerint, f. hó 1-étől kezdődőleg Magyarországgal a távirati forgalom felvételre. Táviratok megírhatók bármelyik európai ország nyelvén. Egy szó díja 1 leu 30 bani. Hírlap táviratok 50% kedvezményt élveznek. A Magyarországra szóló táviratokat: Kolozsvár, Nagyvárad, Arad és Temesvár központok irányítják tovább, viszont Magyarországból Budapest a transitáló hivatal. A levélpostai forgalom megindulásáról legutóbb még nem kaptak rendeletet az itteni postahivatalnál, azonban — értesülésünk szerint — Magyarország felől már érkeztek ide ajánlott levelek.

Ünnepi dialogus.*

(Baróti Szabó Dávid születésének 180. és halálának 100-ik évfordulója alkalmából.) Irta: *Biró Lajos.*

I. ifju: Miért vagy oly szomorú, miért vagy annyira levert, miért nem sugárzik arcodról az öröm, amikor ma ünnep van, önképzőkörünknek diszgyűlése, intézetünknek magasztos ünnepe. Nem dobban a szived hangosabban, nem lüktet a vér gyorsabban ereidben, amikor ma Székelyföldünk nagy fiának, intézetünk egykori vasakaratú növendékének: Baróti Szabó Dávidnak ünnepejünk emlékeztet?

II. ifju: Igaz, hogy szomorú vagyok; igaz, hogy lehangolt vagyok, de emlékezni, ünnepelni én is akarok. Ha valaki rajong Barótiért, ha valaki lelkesedik az ő neve hallatára, akkor lelkesedem én is, mert nekem is ott ringott a bölcsőm a szép Erdővidéken, amely oly sok jeles férfit adott a hazának, ott születtem én is Barót községben. Láttam a telket, ahol szülőfalum e nagy fia megpillantotta a napvilágot. Elmerengtem én is Barót gyönyörű vidékén s az Olt-nak kanyargós völgyén. Kergettem én is Olasztelek, Baczon, Bedök, Köpecz és Rákos között fekvő falunk vadregényes mezein tarka pillangókat. Tapostam én is azt a földet, azt a homokot, azt a sárt, amelyet egykoron Baróti lábnyoma érintett.

I. ifju: Barót szülötte vagy te is? Akkor a kegyeletnek ezernyi szála fűz tégedet is a megdicsőülthöz! Mondd tehát, miért e komorság még mindíg az arcodon? Miért, hogy nem te fuvod az ünnepi harsonát nagy Baróti emlékeztetőn?

* Előadták az 1919—20. isk. évben a helybeli r. kath. főgimn. ifj. önképzőkörének diszgyűlésén. Az iskolának erről a nagyszabású ünnepségről — melyen az utóbbi székely irónak és tudósának Spanyol Pál tanár által festett művészi képét is leleplezték — az évvégi értesítő alapján, nemrégiben a népszerű „Erdélyi Szemle“ irodalmi hetilap is részletes ismertetést közölt. Annak idején nem lehetett. Persze, azért a művészi kép nem avult el, sem a jeles tanár-szerzőnek most között lelkes kis munkája. (Szerk.)

KÖZOKTATÁS.

Felekezeti népnevelés akadályai.

Vármegyénk szépen fejlődésnek indult népnevelése nem tud a maga teljességében kibontakozni.

Máskor október derekán a falu iskoláiban a legjavában folyt a munka.

A tanító, a nép érezte, hogy közeledik a kegyetlen tél, a háború által megkoptatott ruha, vékony talpu, foltos lábbeli akadályozni fogja a rendes iskolába járást, ezért a szülők a kellemes napokon szívesen küldték gyermekeiket az iskolába, a tanító pedig hivatásához mért lelkesedéssel ragadta meg az alkalmat a tanításra és nevelésre.

Mi a helyzet most? A felekezetek élve a békeszerződésben is biztosított iskolafentartói jogokkal, a régi állami iskolák helyett visszaállították iskolájukat. A nép lelke barometerszerűleg át- és megérezte, hogy ezekre szükség is van: ösztönszerűleg iratta be ezen iskolákba gyermekeit, ámbar az itt-ott átvett és falukra küldött állami tanítók mindent elkövettek, hogy a gyermekeket állami iskolába irassák be a szülők. Falun ez a fáradság nagyrészt eredménytelen volt, mert a nép mindenhol felekezeti iskolát kíván. Mindennek dacára a falun a legtöbbször az egyházak bőkezűsége folytán épített és az államnak átengedett iskolák kapui elzártak a nép gyermekei előtt, sőt az egyházak tulajdonát képező helyiségekért is hiába kérelmeznek az egyházak vezetői.

Az iskolákat a nép elől elzárni valóságos bűn. A nép az iskolák felépítésén nem azért verejtékezett, hogy most gondozáson kívül darabonként hordják szét — hanem azért, hogy az a falu mindenkorai gyermekeinek nevelő- és oktató helye legyen.

A hatóság a megértő békés munkálkodást azzal szolgálná, ha a nép kívánságát teljesítve, a tantermeket minden további huza vona nélkül

Miért, hogy érzésed ódába nem szokken falud dicső szülöttének emlékünnepe?

II. ifju: Megfujnám az ünnepi harsonát, — tudod te nagyon jól, — zengenék én lelket megindító, szívet felemelő ódát jó Baróti emlékünnepe, csak az az örökös kin ne marcangolná szívemet, csak az az átkos latin nyelv ne venné el a kedvemet mindentől. Tudod, hogy mily kedvvel tanulok más tárgyakat, mekkora az örömem, ha kombinálni, variálni, permutálni, integrálni kell; a fonetika, a dinamika az én gyönyörűségem, az irodalom hasonlóan kedves tárgyam. Bizonyára emlékszel arra, hogy a múlt évben pályáztam a Bottáné-féle nagy jutalmi díjra. Nem nyertem meg az igaz, de mikor az iskolai év végén irodalom-tanárunk így szólott: „Fiuk a jövő iskolai évben ünnepejünk Baróti Szabó Dávid születésének 180. és halálának 100. évfordulóját s erre a nevezetes évfordulóra ünnepi óda kell“, hogy lelkesültem, szinte lázban égtem, hogy én fogom az ódát megírni, én fogom szülőközségem dicső szülöttének nagyságát zengen. S talán zengeném is, ha az az időpesekező, az az időt rabló, de semmi hasznót nem hajtó latin nyelv nem volna, amely mindentől elveszi kedvemet, lehűti lelkesedésemet.

I. ifju: Nem, nem! Panaszos szóra ne nyíljék ajakad, becsémélő szót ne végy a nyelvedre, ne bánts a latint, mert kegyeletet sértess, amikor ezt tesszed.

II. ifju: Mit, hát te is ellenem fordultál? Te is azt az átkozott latin nyelvet véded, amely annyi ifjanak okozott már kint, gyötrelmet, fájdalom, álmatlan éjszakákat. Annak a tárgynak kelsz védelmére, amely miatt nem tudok én ma ünnepegni szívem, lelkem szerint.

I. ifju: Én nem védelmezem a latin nyelvet, mert nem szorul az én védelmemre. A latin nyelv becse, haszna, értéke nem pillanatnyi. Akkor érezteti áldásos hatását, amikor nem is gondoljuk. Látod, te esküdt ellenség vagy a latinnak s kedvelt tárgyaidat, a természettudományokat, a matematikát latin nélkül nem tanulhatod. Az algebra plusa és minusa, a trigonometria

rendeltetésének átadná és kitérő halasztásokkal nem akadályozná a nevelést.

Egy bizonyos: a felekezetek öntudatra ébredtek és ezt az öntudatot elsorvasztani semmiféle hatalom sem képes.

EGYRŐL-MÁSRÓL.

Utazás. Ha jól felszámítom, ide s tova két éve is lesz, hogy vonaton nagyobb utazást nem kíséreltem meg. Feltétlen szükség nem kényszerített, kényeztetéstől pedig anyagi okok miatt tartózkodnom kellett. Ezen a legutóbbi héten azonban, utaznom kellett. Sőt utaznom kellett az aselőtti héten is. Amit azonban tapasztaltam, az elég volt ahhoz, hogy ne kelljen sajnálnom két évi elvesztett élvezetet.

Életveszélyes tolongás, zsúfoltság mindenütt, mely már a vasuti pénztárnál, a jegyváltáskor elkezdődik és tart a legutolsó végállomásig. Közben a lábakra lépnek, oldalba döfnek és szurnak számtalanszor, az összes kitört ablakokon rádszúvölt a szél. A csomagokat és gyermekeket rendszerint ezeknek a kitört ablakoknak az üres helyén dobálják vagy adogatják ki az utasok. Órákhozszat egy helyen vesztegelve tűnődhetsz, miért is áll itt annyit a vonat. Unalmadat a vasuti sztrájkokról szállongó időnkénti hírek fokozzák olykor különösen borzongató izgalmámmá.

Egyes átszálló állomásokon pedig — ha nem volna magad is sulyosan érdekelve — jó ízűen szórakozhatnál azon, miképpen vivnak utitársaid élet-halálharcot az érkező vonatra való feljutásért. Így nézve, szinte humoros lett volna megfigyelni, például, hogy egyik állomáson az éjjeli várakozás csekély 7—8 órányi ideje alatt miként rohantak körülbelül ugyanannyiszor az utasok szinte fejvesztetten egy-egy állomásra, tolatás, vagy mozdony-pőfékelés zajára az étkező és várótermek ajtai felé. S miként térferegtek, kullogtak vissza csalódottan helyeikre, látván, hogy még mindig nem az ő várt vonatuk érkezett meg.

Mindaz, mondom: nagyon mulatságos lehetett volna. De minthogy magamnak is utaznom kellett, nem volt olyan mulatságos. Ez alatt

sinusa és cosinusa, a differenciál és integrál-számítás, a limes stb. latin nyelv nélkül nem érthető meg. Ime a latin nyelv gyakorlati haszna! De mennyivel nagyobb pedagógiai értéke, mennyivel nagyobb jellemképző ereje!

II. ifju: Lássuk azt a pedagógiai értéket, lássuk azt a jellemképző erőt!

I. ifju: Te még mindig hajthatatlan vagy, te még mindig gunyolódol a latin nyelvvel. Nem tudod, hogy ez a nyelv emlőjén nemcsak ifjakat nevelt nagygyá, hanem nemzeteket is. Különösen mi magyarok köszönhetünk sokat a latin nyelvnek. Műveltségünk a római műveltségnek a neveltje, a római kultúra a mi kulturánknak kiapadhatatlan forrása. Hogy ma ünnepejünk, hogy ma irodalmunk egyik jelesére tekintünk, azt szintén a római irodalomnak köszönhetjük.

II. ifju: Miért köszönhetnők annak, hiszen már a nagy Bessenyei megmondotta, hogy minden nemzet csak a maga nyelvén lett tudós, de idegenen sohasem. Egy nyelv sem fejlődött, amelyet fiai művelni, csinósítani nem akartak. Egy nyelv sem lett szegzetessé, hajlékonyá addig, míg fiai annak kincsét ki nem aknásták, felszínre nem hozták.

I. ifju: Ebben teljesen igazad van. De ne feledd azt sem, hogy nincs nyelv a föld kerékén, amely magába idegen hatásokat ne olvasztott volna. A gondolat nem elszigetelt, az eszme nem határokhöz kötött, hanem olyan, mint a jótékony eső, amely terjed napnyugattól napkeletig s mindenütt megöntözi a földet, mindenütt egyaránt áldást fakaszt. Így szül az eszme eszmét, így szül a gondolat gondolatot, így termékenyíti meg egyik irodalom a másikat.

II. ifju: Ha így fogod fel a dolgot, akkor ép oly tisztelet illeti meg a német, francia, angol és olasz irodalmat is, mint a latint, mert azok is jótékonyan hatottak irodalmunkra, azok is adtak eszmét és szolgáltatnak ihletet költőink lantjainak.

(Vége a jövő számban.)

azonban megtanultam, miképpen részesítem magamat olcsó szórakozásban. Megint *nem* utazom, lehetőleg, egy-két esztendeig. —a—ó.

HIREK.

Október 9.

Egy szép őszi nap.

— Hoffmann von Fallersleben verse. —

Még rózsát bont a napmeleg,
a fényben szunyograj lebeg,
a lepke oly csapongva száll,
mint mikor teljes még a nyár.
Pedig minden beh más less holnap,
a virg a bánattól lehorgad.
Virág, fü szára megtörik,
mindent fagy forrás le tövig.
Oh jaj! A tél uralma kél
s vele köd, hó, szamara, szél.

Fordította: Tompa László.

Dr. Weisz Fülöp körorvos. a kolozsvári egyetemi klinika volt orvosa, rendeléseit Árpád-utca 40. sz. alatt megkezdte.

Dr. Sebesi Akos ügyvédi irodáját Árpád-utca 1. sz. alatt megnyitotta.

A központi járás új vezetője. Az eddigi főszolgabíró lemondása folytán a vármegye központi, udvarhelyi járásának közigazgatási vezetésével helyettes főszolgabírói minőségben Sándor Ernő eddigi vármegyei aljegyzőt bízták meg.

Pót-pénzbeváltás lesz. A bukaresti pénzügyminiszter az erdélyi kereskedelmi kamarák küldöttsége előtt nem rég olyan kijelentést tett, hogy a még be nem váltott korona-pénzek beváltása ügyében új rendelettel fognak intézkedni. A beváltás hír szerint, a korábbi rend szerint fog történni.

Meghívás. A székelyudvarhelyi római-kath. egyházközség f. hó 17-én d. e. 11 órakor a r. k. főgimnázium tornacsarnokában rendes közgyűlést tart, aminek a tárgya a többek közt a kepe emelése s az egyháztanács és iskolaszék megújítása. Erre a gyűlésre a tagok meghívotnak.

Az önkéntes Tűzoltó Egyesület f. év és hó 17-én d. u. 3 órakor a Szent Ferenczendi Zárda iskolatermében rendes közgyűlést tart, melyre az egyesület tagjait és az érdeklődő közönséget az egyesület meghívja. Egyidejűleg felhívást intéz a kereskedő és iparos ifjakhoz, hogy az egyesület kötelékébe, a kitűzött nemes cél érdekében minél számosabban lépjenek be.

Házasság. Sepsiszentkirályi *Szent-Királyi Gitta* és sepsiszentkirályi *Szent-Királyi Kálmán* f. hó 7-ik napján Brassóban házasságot kötöttek.

Kedvezőbb vasuti összeköttetést kérünk! A vasuti csatlakozás kérdése a vármegyének a régi békeidőben is egyik legtöbbször panaszt és vitatott kérdése volt. Azt azonban egészen bátran megállapíthatjuk, hogy a fővonallal való kapcsolatunk soha olyan rossz nem volt, mint éppen most, amikor az általános vasuti mizériák, vonatkésések, életveszélyes zsúfoltság miatt az utazás e nélkül is mindenképpen kellemetlen. Akármerről utazik erre felé, vagy megfordítva az ember, órákat, fél napokat, vagy éjszéléket kénytelen elvesztegetni, átsanyarogni, mert az átszállásnál nincs csatlakozás. Kérdésközlésre a mi helyi érdeklődőkön már azt is felelték, hogy ennek a vonatnak semmi köze (?) a fővonallal; a rendes időben jön és megy s nem várja be a sokszor csupán egy óra, vagy fél óra múlva érkező vonatokat sem. Talán még sem helyes ez a felfogás egészen. Vonatuink magától, minden különösebb látható ok nélkül is késik eleget. Nem értjük, miért ne várhatná be miat *végállomásra* érkező vonat az ilyen rövidebb késéssel közlekedő vonatok csatlakozását. Nagyon sok utas és fontos szállítmányának idejekorán való megérkezése mégis van annyira figyelemre méltó, hogy e miatt vonatuink — ha nagyon nagy késés nélkül teheti — igyekezhessék a fővonallal bizonyos csatlakozást

fentartani. Mindezt az érdeklőt intező körök megfontolásába ajánljuk. A közeledő téli időben sok súlyos megbetegedés és anyagi kár lenne egy a körülményeket mérlegelő okos intézkedéssel elhárítható.

A buza beszerzése. A helyi polgárokból buzabeszerzésre alakult csoport vezetői ma délután 2 órára a Bukarest-szálloda színháztermében tartandó értekezletre hívják meg azokat az érdekelteket, kik pénzüket már befizették. Az értekezleten *Pluhár Gábor* állomási előjáró ismertetni fogja utazása alkalmával szerzett tapasztalatait és ismerteti a helyzetet.

Ismét képviselőválasztás Udvarhelyen. *Fáy Józsefet*, az udvarhelyi járás híres nevezetes, sok érdemet szerzett képviselőjét a kormány tókiói követségi titkárrá nevezte ki. Az így keletkezett nagy hiányt valahogy pótolni kellene. A központi választmány legutóbbi hirdetményt bocsátott ki, melyben az új választásról intézkedik. E szerint, a jelölésnek f. hó 9 ik napjáig kellett megtörténnie, a választás napjával pedig e hó 17-ét tüzték ki.

Állapítsák meg a fuvarbéreket. Nem vagyunk barátai a minden áron való mindent maximálásoknak. Többször hangoztatott felfogásunk szerint, a szabad versenytől, a kereslet és kínálat természetes alakulásától várjuk a mostani kedvezőtlen helyzet jobbra fordulását. Ez azonban nem lehet akadály annak, hogy egyes visszaélések, természetellenes árdragítások megakadályozását ne kívánhatnók. A mostani horribilis és aránytalanul kért fuvarbérékről beszélünk. Mindezt annyiban is fontos, hogy az árak, termények szállításával lévén kapcsolatos, az általános drágulást mindenképpen fokozza. Legutóbbi hálomásunk szeri *vezetése* 11 kilométeres utért 50 leit, egy 16 kméteres utért 60 leit követelt a fuvaros ami a mostani hivatalosan megállapított 1:3:50 es arányszámítás szerint, mindenestre tulságos összeg. Ezért ezt az ügyet ajánljuk a hivatalos körök figyelmébe, azzal a megjegyzéssel, hogy az árszabályozást lehetőleg olyan formán vigyék keresztül, hogy mindazok, a kik a megye területén fuvarozással rendszeresen foglalkoznak, a díjak betartására kötelezve legyenek és ellenőriztessenek. A díjak megállapításánál mindenestre méltányosan, mindenik fél jogos érdekét mérlegelve kellene eljárni, figyelemmel a mostani magas állat és takarmány árakra, de a közérdekre is.

Rongyos bankjegyek elfogadása. A becseseléskor kapott szép új bankjegyek a forgalmi akadályok dacára lassankint kezdenek eltűnözni. Helyettük mindenfelé rongyos bankjegyek jelennek meg, melyeket az emberek aggódva fogadnak el. A „Globus” című ügyesen szerkesztett erdélyi kereskedelmi szaklap nem rég azt a megnyugtató hírt közölte, hogy a Banca Nationalától nyert felvilágosítás szerint, ez a bank, ha csak a bankjegyen a sorozat és sorszám hiánytalan, szakadt állapotban is beváltja a nevezett bank által kibocsátott bankjegyeket.

Szüntessék meg az aprópénzzel való visszaéléseket. A forgalomba napról-napra több aprópénz kerül — részint az Ó-Romániából való vásárlás útján, részben a Banca Nationala erdélyi fiókjai útján. Ez magukon piacainkon is megállapítható, ahol azt láthatjuk, hogy a pénzbeváltáskor kibocsátott friss nyomású és új bankjegyek rendre eltűnnek, s mindenütt a régi, megrongálódott papírok kerülnek forgalomba. Ennek dacára az apróbb pénzek hiánya még mindig teljesen bénítólag hat kereskedelmi életünkre, termelésünkre. Mindezt azt mutatja, hogy itt-ott nem természetes mesterkedések játszanak közre. Ilyen a pénzzel való spekuláció. Vannak, akik üzleti számításból szedik össze az aprópénzt, hogy aztán a nagyobb pénzek beváltásáért maguknak hasznot biztosíthassanak. Vannak azonban üzletek, sőt hivatalok is, ahol nagyobb pénzt egyáltalában el *nem* fogadnak, s abból vissza nem adnak. Mindezt az aprópénzeknek egyes helyekre való káros összetörölődését okozza. A kö-

zönség pedig mind nehezebben tud magának apró pénzt szerezni. Kívánatos lenne, ha ezek az üzletek és hivatalok kötelezettnének, s ilyen szempontból ellenőriztetnének is, hogy csak kénytelenségből tagadhassák meg a nagyobb pénz felváltását, ne akkor is, mikor a vásárlás, adófizetés, jegyváltás alkalmával a kasszáikban felhalmozott kisebb pénzekből jól és kőnyedén visszaadhatnának.

Sorozás.

Boroznák a városon.
Mérés alá vén legények!
Jók lesetek majd tölteleknek,
Ki vizen, ki aszáron.

Uj hadur van, más haza —
Es az, aki most beválik:
Nem sokáig látja sárít.
Várja már a százada.

En nekem is ég a kapcám —
S most Weisz Manfréd nincsen itt,
Hogy eldugja hieit.

De így se fog meg a kaptán!
— Tudja jól egy vén báka:
Hogy lehessen két nyaka....

Farcádi.

A kitelepülők útja. A legutóbbi kitelepülő vonat utasaitól az itthon maradt hozzátartozók, természetesen, minden hirt nagy érdeklődéssel várnak. Nagyon sokan kaptak is leveléket, illetve izeneteket a kísérő személyek útján. A határig nagyon kedvezően, jó időben utaztak. Október 1-ről Biharpuspökiből keltezett üdvözlételek szerint, már délutánra várták a tovább indítást. Ilyenformán, az utazási nehézségek, cenzura könnyebbedése folytán remélhető, hogy már eddig célhoz értek, s a nagyobb hidegek beálltát szerencsésen elkerülhették.

A tűzifa beszerzése ilyenkor től közeledtével sok gondot és aggodalmat okoz különösen a városi lakosságnak. A magas árak és a szállítás nehézségei miatt az idén az eddiginél is nagyobb nyugtalansággal foglalkoztat ez a kérdés mindenkit. Most a beszerzés nehézségeit még újabb komplikációk is kezdik zavarni. A mult betekben a piacokon, ahol fát lehetett találni, emberek jelentek meg, akik magukat ennek vagy annak a hivatalnak, hatóságnak megbízottjával nevezve meg, a fát, ellent mondas kizárásával a maguk részére kezdték összeszedni. A nagyszámu, megsorult közönség pedig — zúgolódása dacára — ismét meg ismét fa nélkül maradt. Egyik csendőri öltözetben levő ember pedig maga mondotta, hogy a brassói csendőrkerületi parancsnokság részére 30 vagonnyi fát kell itt összeszednie s míg ez együtt nem lesz, a piacon minden fát ő vásárol meg. Egy helybeli polgár pedig nem rég rendőrrel állítottatott elő egy vasutas külsejű embert, aki kijelentése szerint, a segesvári vasuti irodának vásárolt fát vagonszámra. Nem tudjuk, a rendőrségnek jut-e minden ilyen eset tudomására. Kérjük azonban a rendőrség vezetőit, hassanak oda, hogy a hasonló esetek általában megakadályoztassanak. Mikor amugy is nagy fahianyval és drágasággal küzdünk, az itteni lakosság érdeke ellen való, hogy akár hamis ürügyek alatt spekulációs előokra, akár valóságos hivatalos megbízatással egyesek a fát ilyen nagy tömegben összeszedjék és az itteni sehogys sem kellemes viszonyokat ezáltal is még jobban megnehezítsék.

Működnek a pénzhamisítók. Alig, hogy a pénzbecserélés nehézségein túl estünk, a pénzes embereket újabb veszedelem fenyegeti, a munkába lépett pénzhamisítók részéről. Ugy halljuk, itt is ott is hamis 500 leies bankjegyek kezdenek forgalomba kerülni. Egyelőre, egy beavatott felvilágosítása szerint, a következő sorozat és sorszámmal ellátott hamis 500 leiesek azok, melyeket sikerült felfedezni: C. 201, B. 222, G. 299, és O. 228. Ezekről tehát óvakodni kell.

Egy rossz illatu kérdés. Ujságnak sokszor kevésbé kellemes és izléses ügyekkel is foglalkoznia kell, ha ezt a közérdek megkívánja. Legutóbb arra figyelmeztettek, hogy az úrszékek kihordói munkájuk közben egyáltalában nem tördnek a köztisztasággal. Tartányaik is rosszak, úgy hogy szereplésük után az utca össze van piszkolódva. Most, mikor az utcák és terek rendszerint mindefféle hulladékkal, gúzgazzal könnyen telnek meg, s a szél is mindezt felkavarva, az emberek arcába vágja, különösen káros, közegészség-ellenes ez az eljárás. Ajánjuk tehát a rendőrség szives figyelmébe, kérve, intézkedjenek, hogy a cigányok az utcák tisztaságára jobban figyeljenek s hozassák rendbe hordóikat is,

KÖZGAZDASÁG.

A pénzügyi helyzetről.

A pénz, a társadalmi gazdaságtan meghatározása szerint: általános értékmérő és csereeszköz, talán soha sem vergődött olyan kínos vitustáncban, amióta a gazdasági élet a mai magas fokára fejlődött, mint épen napjainkban. S ez az idegeség nem csak a pénzvillágban, hanem egész gazdasági életünkben is észlelhető. Nem is lehet ez másként. A mai gazdasági életnek az alapjai a pénzre vannak lerakva s ha az alap megrendül, szükségképen meg kell rendülnie az egész épületnek is. Ez meg is történt. Gazdasági életünket összeomlás fenyegeti s ha az állam nem törekszik arra, hogy idejében elhárítsa a veszedelmet, az összeomlás be is következik.

Ennek a súlyos pénzügyi krízisnek csupán egy oka van: az állam helytelen pénzügyi politikája. A pénzügyeket nem a hozzá nem értés bátorságával kell intézni, hanem a gazdasági élet alapos ismeretével. Nem elég csak az elméleti tudás sem, nagy gyakorlati érzék is szükséges hozzá. Nem tudom, vajjon az elméleti tudás hiányzott-e a kapcsolt részek pénzbevitelét intéző szakemberekből, vagy a gyakorlati érzék. Vannak, akik azt mondják: mindkettő, én azonban hajlandó vagyok elhinni, hogy csak az utóbbi. Vannak, akik azt állítják, hogy a pénzbevitelét intéző szakemberek semmire sem gondoltak, hanem csináltak mindent úgy, ahogy adódott; én azonban hiszem, hogy gondoltak valamire, hogy terveket készítettek maguknak a gazdasági élet elméleti törvényei alapján s hogy ezek a gyakorlatban nem valósultak meg, ez csupán azon mulott, hogy nem a mai gazdasági viszonyok figyelembe vételével készülték.

Kettős terve volt az államnak a pénzbevitelét kereszttől vitelével. Az egyik: egységes valuta megteremtése az egész ország területén; a másik: a pénzforgalomnak minimumra való redukálása. E második pontnál mondott csődöt a szakemberek szaktudása. Ők így számítottak: A drágaságnak egyik oka a nagy pénzhiány, ami nagy pénzkínálatot eredményez az árukért, amelyek a termelésnek a háború folyamán bekövetkezett és még mindig tartó kimerülése folytán csak korlátozott mennyiségben kerülnek piacra. Ha a pénzhiányt apasztjuk — a 40% levonás és a bejelentett összegeken felüli készletek ki nem fizetése által — ezzel csökkentjük a pénzkínálatot s egyúttal apasztjuk a nagy vásárló kedvet is, ami a gazdasági életnek a kereslet és kínálat viszonyát szabályozó törvénye szerint az árak esését idézi elő. Ez az elgondolás jó s normális viszonyok között — azt hiszem — meg is állaná helyét. Most azonban mások a viszonyok. Most a pénzkínálat csökkentésével nem csökkentik a javak árát, mert nincs túltermelés, nincs nagy kínálat, nincs szabad verseny épen a termelés kimerülése folytán. Sőt ellenkezőleg, felverik az árakat. A pénzforgalom megakadályozásával ugyanis lehetetlenné teszi az intenzív termelést, ami az áruk újabb csökkenését, ez pedig a kereslet növekedését és az árak emelkedését idézi elő. De mások a fogyasztási viszonyok is. Ma a fogyasztás terén nincsenek nagy igényeink. Ma ki-ki arra törekszik, hogy csupán elsőrendű szükségleteit elégítse ki. Kézen fekvő dolog, hogy ezen a téren iamét nem apasztható a vásárló kedv, ha csak nem akarunk korgó hassal és meztelenül szaladgálni az utcákon. És ezzel megint vissza kerültünk a termeléshez. (Jelen esetben az ipari termelésről beszélünk.) A termelés ma még első rendű szükségleteket állít elő, a fogyasztók jó része első rendű szükségleteket használ el. Hát ilyen körülmények között lehet-e, szabad-e efféle pénzügyi manőverekkel operálni? Különösen ma, amikor még a forgalmi eszközök is csak nagyon korlátozott mértékben állanak a fogyasztó közönség szolgálatában. Én azt mondom, hogy nem lehet és nem szabad. Az ilyen manőverekkel megakadályozzák

a termelés folyamatát, megnehezítik a fogyasztó közönség szükségleteinek kielégítését s ráadásul felverik ezekkel az árakat is, amint már egy és más árucikknél észrevehető.

Vágják hát földhöz az elméleteket! Lássák be végre, hogy a gazdasági életet nem lehet erőszakos kézzel régi medrébe visszazoritani. Visszahúzódik az magától is szépen s talán még hamarabb, mintba folytonosan igazgatják és szabályozzák. De hogy ez akadálytalanul megtörténhessék, tegye jóvá az állam sürgősen azt a hibát, amit szakemberei a jelenlegi helyzet félreismerése folytán elkövettek és fizesse vissza aprópénzzel a visszatartott összegeket. Gondoskodjék arról, hogy az áruk termelése és szállítása minél hamarabb és minél intenzívebb módon mindenütt megkezdődhessék. Akkor a gazdasági élet rövid idő alatt ismét a régi, normális képét fogja felölni.

Ez pedig elsőrendű érdeke ugy az egyes embereknek, mint magának az államnak. —k.

Regatul România Comisiunea de judecătă ne magistorilor speculanti.

No 47—920. 2.

Ítélet a törvény nevében!

Az arórágítási bírósági bizottság vétkezőnek mondja ki Kovács István fényképész, odorheai lakost, odorheai vármegye prefektusának 5. sz. rendeletébe ütköző árdragítási kihágásban, amit az által követett el, hogy utlevélhez szükséges fénykép, tehát fontos közszükségleti iparcikk árát nem sz 1:350-es átszámítási kulcs szerint számította fel és ezért a 2969/9. sz. Decret Lege 8 art. alapján 250 azaz Kettőszázötven lei pénzbüntetésre ítéli, mely pénzbüntetést jelen ítélet kihirdetésétől számított 3 nap alatt az ipar- és kereskedelmi miniszter javára a rendőrséghez tartozik befizetni.

Kötelessi panaszoltat, hogy ezen ítéletet jogerőre emelkedése után az Odorheiu megjelenő Székely Közélet című lap legközelebbi számában egyszer saját költségén egész terjedelmében közzé tesse.

Indokok!

A panasz adatai és panaszolt beismerése igazolja, hogy olyan két árakat írt fel, ami augusztusban 85 koronába került, szeptemberben 100 leit számított, ami tulmagas ár és beletűközik a fent hivatolt rendeletbe.

Dr. Kálmán s. k., elnök, Dr. gróf Nesselrode s. k., Benedek Géza s. k. biz. tagok.

Odorheiu, 1920. szeptember 29.

Másolat hiteletül:
Nagy, s. h. tisztviselő.

Megálljon kend, hó!

Eltűnt Klein és Pálinkó.
S ezután hát minden este
Bemegyek a BUKARESTBE,
Gigány-zene s jó bor mellett
Reggelig is üldögélek.
Van ott aztán minden jó,
Győződjék meg személyesen
[Pálinkó!]

Eladó ház.

Str. Prințul Mircea (Petőfi-u.) II. sz. alatti földszintes kőház, négy szoba, téli és nyári konyha, kamra, üveges veranda és össze mellékhelyiségekkel eladó. Ára 150000 Lei. Értekezni lehet a helyszínen.

A gőzmalom

4-én, hétfőn, megindult Székelyudvarhelyt és ezután állandóan fog működni. Bárki szabadon hozhat vidékről is akármennyi gabonát, örömléte épen úgy, mint ezelőtt.

FÁBIÁN JÓZSEF

gőzmalom-tulajdonos.

Szilvának kifőzését

részibe vállaljuk.

A szilva székelyudvarhelyi telepünkre szállítandó. Egy átadott véka szilváért kiszolgáltatunk kifőzés után egy liter 40%-os szilvapálinkát. A részibe jutó pálinka után az adó a felet terhezi, 60 literig azonban minden felnőtt termelő adómentességet élvez.

Udvarhelyvármegyei Gyümölcserőltető és központi szeszifőző részvénytársaság.

Frissen szedett **fenyőszurkot** minden mennyiségben vásárol

Bürger Albert gyárainak vegyészeti osztálya
Targu-Mures (Marosvásárhely)

Felhívás.

Székelyudvarhelyen a kisipar fejlesztése és a fogyasztó közönség érdekében létesítendő cipő-, csizmakészítő-, talp- és bőrértékesítő szövetkezet megalapítására ezton tiszteletteljesen felhívja figyelmét az alakító bizottság a nagyérdemű közönségnek, hogy ezen üdvös cél elérésében legyen segítségére annál is inkább, mert a szövetkezet minden egyes részvényesének a gyors és pontos kiszolgálás mellett még a beszerzésnél 5% kedvezményes ár van kilátásba helyezve. **Részvény 100 leiben állapított meg.**

Részvények előre jegyezhetők **Benedek Géza** cipész-mester Kossuth-utca sarkon bolt helyiségében és **Merca Károly** cipész-mester Ötvös-utca 2. (Barátok temploma mellett) lévő cipészüzletében.

A szövetkezet üdvös voltára való tekintettel szives pártfogását kéri a nagyérdemű közönségnek **az alakító bizottság.**

Lenmagot, boróka fenyőt, veszek bármily mennyiségben.

Arajánlatot kérek.

Horváth Endre, Odorheiu (Székelyudvarhely) Printea Mircea (Petőfi-u.) 27.

Fővárosi kiállítással

**kosztümök,
köpönyegek**

készítését és átalakítását vállalja és a t. hölgyközönség szives figyelmébe ajánlja

Juhrmann Leon

női divatszabó

Kossuth-utca 19. szám

Legszebb, legjobb, legolcsóbb

tetőcserepet

készít

Dr. HINLÉDER F. ÁKOS

CEMENTCSERÉPGYÁRA

ODORHEIU (Székelyudvarhely) Bethlenfalva

20 évi jótállás!

SZÉKELY KÖZÉLET

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI UJSÁG

Előfizetési árak:

Egész évre 50 Lei, félévre 25 Lei, negyedévre 13 Lei.

Egyes szám ára 1 Lei.

Felolós szerkesztő:

TOMPA LÁSZLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Bulevardul Regele Ferdinand (Kossuth-utca) 14. sz.

Telefon szám: 14.

Megjelenik minden vasárnap.

KRÓNIKA.

Folyó hó 8-ikán, szerdán, délután a bukaresti szenátusban egy merénylő szándék-
al elhelyezett pokolgép robbant fel. A rob-
banás folytán Radu Demeter nagyváradi
püspök, D. Greceanu igazságügyminiszter
meghaltak, Coanda tábornok elnök és még
többben, részben súlyosan, részben kevésbé
súlyosan megsebesültek. További részletek
ismeretlenek.

Advent.

Az advent a Megváltó születésére várakozás
ünnepe. A világra nehezede sötét álom hasonlít
egy óriási Rorátéhoz, egy hosszú hajnali miséhez,
mely alatt a hívó lelkek forrón esedeznek és a
Szabadító után epekednek. A templom falain mesz-
sze túl hangzik az imádságos ének:

„Ébredj ember mély álmodból,
Meggabaddulj rabságodból,
Közelit már távosságod.
Eltörültetik vétséged“

Ébrenlétnek mi a biztos jele? A gondol-
kozás. Ez igazolja azt, hogy a lelkekben nincs a
sirnak a némasága, hanem eleven élet. S ez így
van-e? „Cogito, ergo sum.“ Gondolkodom, tehát
vagyok. (Descartes) Mi a gondolkodás? A bölce-
let így felel: A gondolkodás értelmünk életnyil-
vánulása. A gondolkodás szellemünk éberléte. Az
embert emberré a gondolkodás teszi. Halljuk a
gondolkodás nagymesterét: Pascalt. „Hajlékony,
gyöngye nád az ember, de gondolkodó nád.“ Majd
így folytatja tovább Port Royal bámulates reme-
téje: „Minden emberi méltóságunkat a gondolko-
dás képezi, ez emel bennünket más teremtmények
fölé, nem a térbeli nagyság és marandóság.“
Kölcey (e téren az ő szavai mellőzhetők-e?) így
szól: „Az, ki életében sokat érzett és gondolko-
zott s érzeményeit és gondolatait nyom nélkül
elröppenni nem hagyta, oly kincsét gyűjthetett ma-
gának, mely az élet minden szakában, a szeren-
cse minden változásai közt gazdag táplálékot
nyújt lelkének.“ Megdermedt, álmokországban szen-
vedő lelket csak a gondolatok menthetik meg.

Mintegy hallom az ellenvetést: mit filozof-
fál, hisz minden ember gondolkodik? Igaz. El-
ménkben, mint egy óriási olvasztó kemencében
szüntelen sziporkázik a képzet, fogalomalkotás,
ítélés, következtetés munkája. Ez a bámulates
folyamat oly általános, oly folytatólagos, hogy
igen sokan a tehetség s a köznapi szellem között
csak abban látnak választófalat, hogy az egyik ki
tudja fejezni eszméit, érzéseit, míg a másik kép-
telen ugyanazon meglevő tartalom kiöntésére. S
tényleg, hány költői lelket élheti át a gondol-
kodás, érzés, minden gyönyörét, minden fájdal-
mát — némán.

Ennélfogva mindenki gondolkodik. És mégis
mily általános és jogos a panasz: Te nem gon-
dolkodol, ők nem gondolkodnak. Valóban: gon-
dolkodnak, de rosszul. A gondolkodás valódi ne-
vét csakis azon észbeli mozgalelem érdemli, mely
a józan értelem örök törvényeinek alapján nyil-
vánul. Aki ezen normát nem tartja szem előtt,

abból lesz a felületes, kapkodó, ellenmondásos
lélek, akinél nem jár gonddal a gondolat. A felü-
letes gondolat nem táplálja a lelket, nem bocsát
gyökeret bele, olyan mint a levágott virág: egy
darabig van még illata, de nem él; azután elber-
vad s nem hajt új levelet, virágot. Foglalkoztas-
suk tehát lelkünk erőit komolyan. Mert ezen erők
munkára vannak teremtve, amelyek működni
akarnak, a téllenséget sokáig nem bírják ki. Ok-
talanság tehát azokat passzivitásra kárthatatni,
medret kell vájni a tevékenységnek, amelyben az
érvényestüljön.

A társadalmi bajok, az iskolai ügyek ren-
dezése, kisebbségi jogaink megvédése stb. stb.
komoly gondolkodást igényelnek. Olyan eszmék és
gondolatok gőzhajóját tegyük a szellemvizekre,
amelyek nagy és soha nem muló kulturkinéseket
hoznak a magyarság részére.

A gondolatok öltsenek magukra testet, men-
jének át tevékenységbe. De tettek ne nézzük
azt, ami sokszor csak nyugtalanság; mint a La
Fontaine legye, amely folyton röpködött és züm-
mögött a ló füle körül, s ezért azt hitte, hogy ő
huzta fel a szekeret a parton. Mily sokan vannak,
akik azt hiszik magukról, hogy sokat dolgoznak
és tanulnak, pedig csak nyugtalanok. Ne csak
beszéd folyjon a tevékenységről, mert a beszéd
nem sokat ér ott, ahol tevékenység van szükség. Nem
szabad összetéveszteni a zajt, a lármát az alkotó,
teremtő munkával.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet memoranduma a birtokreform ügyében

Az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ Erdély-
nek ez a legerősebb gazdasági szervezete Koloza-
vártt, 1920. december hó 5-én nagyszabású és
rendkívül látogatott közgyűlést tartott. A tanács-
kozásban résztvettek Erdély, a Bánát és a csatolt
magyar területek gazdasági egyesületeinek kikül-
döttjei, kik e területeknek gazdáit, bérlőit vala-
mint gazdatiszti karát is birtokkategóriákra való
tekintet nélkül képviselték. Képviselve volt az
Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület is. Az
értekezlet alapos és magas színvonalu tárgyalás
után a földreform kérdésében a következő hatá-
rozatot fogadta el:

Az értekezlet a földbirtokreform-törvény
megalkotását helyesli, sőt ily törvény megalkotá-
sához szakszerű véleményadással való segítségét
kétségesen felajánlja.

Az alkotandó törvény alapelvei tekintetében
álláspontja a következő:

1. Hogy az Románia egész területére egy-
séges legyen.

2. Annyi föld legyen kisajátítható, amennyi
— a földet megművelni képes és hajlandó —
földműveseknek, minden egyes földmivelő család-
nak kellő munkalehetőség biztosító mérvig, föld-
höz való juttatása, valamint közlegelők létesítése
céljából szükséges. Új középirtokok csakis okle-
veles gazdák részére legyenek alakíthatók. Egyéb
célokból kisajátítás ne legyen eszközölhető. Mon-
dassék ki a megművelési kényszer.

3. Feltétlenül biztosítandó egy kisajátítás
alól mentes területminimum, mely 500 kataszt-
rális holdban lenne megállapítandó. Egyházi, kul-
turális vagy más közcélokat szolgáló birtokok,
mintagazdaságok, ipari-, növénynevelési-, neme-

Különösen a falvak arra hivatott vezetői
tegyenek tanuságot arról, hogy a lélek világá-
ban élet van. Mert minden község felvirágzása
azon szellemtől függ, amely a község lakosait
áthatja s tettekre vezérli. Az ilyen nemes irányu
szellem megteremtéséhez náluknál ki lehetne fon-
tosabb tényező? A mulasztásért nagy a büntetés.
„Ámde, ha az órálló látja a fegyvert jöni és nem
kürtöl; és a nép nem őrizkedik, és eljő a fegyver
és közöle lelket veszít el: emez ugyan az ő gon-
nosságában éretett, de vérét az órálló kezéből
követelem.“ (Ezek. 33.) . . .

Advent, a jövetel, a várakozás ideje. Várjuk
a Messiást. Hallom a sovárgó vágyakozást: Rorate,
coeli, de super.“ „Harmatozzatok egék onnan fe-
lülről! Felhők, csepegjétek az Igazat!“ És nem
hiába volt a forró epekedés, meg is jött az Igaz.
Ennek most csak emlékét üljük. De várunk, ad-
ventben sóhajtozunk az Igaz által hozott igazság
után. Jöjjön az igazság istennője, de szemel előtt
azt a meglazult kötést szorítsa meg, hogy telje-
sen bekötött szemmel érkezvén, igazságot szolgál-
tasson: megadván mindenkinek azt, ami neki
jogos tulajdona, kinek-kinek egyéni jogait, az
összeségnek faji öntudatát, nyelvét, nemzeti jellegét s
kulturáját.

Advent jövetel van. El is jön, csak legyen
lelkünk éber: szaz gondolkozzunk!

Gáspár Béla.

sebb állatfajtákat nevelő gazdaságok kisajátítás
alól mentesítendőek ezen mértéken felül is.

4. Erdőkre és különleges művelési ágakra
(szőlők, gyümölcsösök, komlósook, kertek stb.) e
törvény ne terjedjen ki.

5. A bérletileg kezelt birtokok, a házilag
kezeltekek egyenlő elbírálás alá kerüljenek.

6. A kisajátítást szenvedő, a kisajátított
földről kártalanításul a kisajátítás időpontjában
fennálló forgalmi árat vagy hozadék-értéket és
pedig annak egyik felét készpénzben, másik felét
államilag biztosított és lombardirozható zálogle-
velekben kapja meg.

7. A kisajátítási eljárás végrehajtása bírói
függetlenséggel rendelkező szervre bízassék, melybe
szakközegek és a birtokosság képviselői is be-
kapcsolandók. Hivatkozik a földbirtokreform és
kényszerbérlet tárgyában az Erdélyi Gazdasági
Egyletnek a király Ófelségéhez, a Szenátushoz, a
Képviselőház és a Kormányhoz intézett felirataira,
melyekben e kérdés helyes megoldására vonatkozó
javaslat és egyuttal a sérelmekért való panaszok
foglaltatnak. Egyuttal ünnepélyesen tiltakozik a
földbirtokreformnak és a kényszerbérbeadások
eddiggi kezelési módja ellen, amely antiszociális,
midőn a mezőgazdasági termelést és ezzel az or-
szág jövőjét dobja áldozatául muló politikai szem-
pontoknak, továbbá midőn a birtokos-, bérlő- és
gazdatiszti osztályt teszi földönfutóvá és kiváló
szaktudásuk érvényesítésének lehetőségétől fosztja
meg egy ország termelését. Tiltakozik azon keze-
lési mód ellen, amely a jog- és törvényszerűséget
számtalan esetben nélkülözi és ezért, valamint
gyakran a végrehajtó közegek szaktudásbeli fo-
gyatékosága következtében, a közérdekebe ütközik.
Tiltakozik az ellen, hogy a földbirtokreform a
régii román királyság területén alkalmazott mód-
tól eltérően, az Erdélyben, a Bánátban és a esa-
tolt magyar területeken élő nemzetiségi kisebbsé-

gek ellen irányuló nyilvánvaló és a békeszerződésbe átkösző céllal kezelte.

Végül tiltakozik az ellen, hogy a földkisajátításnak nevezett eljárás, a valóságban a birtokelkobzáshoz hasonlóvá tétecsék, amely ennél fogva a magántulajdon alapján álló állam általános jogelvéibe, valamint az írott román alkotmányba átközik.

Jelen határozatot küldöttség útján közli a Szenátussal, Képviselőházzal és a Kormánnyal.

Levél a szerkesztőhöz.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Ismerve b. lapjának irányelveit és azt, hogy a társadalom minden rétegének érdekeit szemmel kívánja tartani, — kérem alábbi soraim közlését.

Szociális szervezkedési munka foly az egész társadalomban, — én is erről kívánám szerény véleményemet elmondani.

Szociális annyit tesz: társadalmi, társas. Szociálizmus: alsóbb néprétegek sorsának javítását célzó tan; szociálista e tan hive. Szociáldemokrácia: társadalmi egyenjogúságról szóló tan; szociáldemokrata: e tan hive. Tehát már e szavak értelmezése azt mutatja, hogy nem leicsinylendő, ha valaki szociálista és hozzá demokrata is meggyőződésből. Lelkem teljes melegségével szeretem a szegény embert, a szenvedőt, az elnyomottat, a gyengét, aki támogatásra szorul, úgy, mint ahogy csak ember az embert szeretheti.

A munkás-proletár szervezkedésnek nagy szükségét látom és láttam a múltban is. Gazdasági, társadalomtudományi téren s ott, ahol a munkásság nagy érdekeinek: nevelése, képzése és jólétének előmozdításáról van szó — minden tehetséget én is az ügy szolgálatába kívántam mindig állítani. A kultúra és haladás minden lehető módon való szolgálata s a tanulás társadalomtudományi téren mindig rajongásig lelkesített.

A helybeli szociáldemokrata párt megalakulását örömmel üdvözölném és csatlakoznám is hozzá, ha a vezetésben oly irányelvek dominálását látnám, amelyek álláspontomat is fedik. Nem vágyom vezető szerepre, azt másokra hagyom, akik erre hivatottabbak, de — sajnos — ez időszerűt én nem tudok erre alkalmas egyént. Az indulatok és felelőtlen kirohanásoknak pedig nem vagyok hive. Egy mostani helyes vezetésnek, úgy gondolom, rokonszenvenessé kell tenni a nagy szocializáló átalakulást, ami eddig — pláne itt — kevés megértéssel találkozott.

A jeleket tekintve: nincs társadalmunknak egyetlen osztálya sem, amely a nagy szociális kérdést lekiesinyelné, ennek létjogosultságát el ne ismerné. A szakegyletek megszervezése pedig parancsolólag szükséges két szempontból: egyrészt gazdasági, másrészt pedig önképzési, nevelési szempontból, mert bizony e téren még sok a kívánni való. Tanulni pedig nem szegény felnőtt korban sem, sőt a folytonos képzés, tanulás bizonyos durvaságokat, egyoldalúságokat szüntet meg. E téren a nyomdász-szakegyletet említem fel, amely hatalmas munkát végez s egyik legfőbb feladatául többek közt tagjainak szellemi téren való képzését tűzte ki. Amit nem adhatott az iskola a munkásnak — aki zsenge gyermekkorában már a megélhetéssel küzdött — azt a szakegyletnek kell pótolnia. Tágabb ismeretekre és nem egyoldalú felfogásokra van szüksége az intelligens munkásnak.

Mint szociális gondolkodásu szervezett munkás nem zárkozhatom el bizonyos fogalmak elől, melyek közjót is jelentenek, de belőlük nekem is — mint munkásnak — erkölcsi hasznom van. Munkásjóléti intézmények: mint rokkantság eseteire való biztosítás, gyermekek ingyenes oktatása stb. mind oly szociális dolgok, amelyekkel foglalkozni kell. még pedig az államhatalomnak, a kormányzatnak. Ezen a téren — úgy gondolom — az az állam jut leghamarabb rendezett állapotok

közé, vagyis az konzolidálódik leggyorsabban, amely e nagy kérdést közmegegyezésre tudja megoldani. Ez nem egyes nemzetek, de az egész művelt emberiségnek egyik legfontosabb kérdése.

Szükségét látom oly szervezkedésnek, amely nem rosszindulatú, de megértő csoportosulásba hozná össze a legazalsóbb néprétegeket is, mert ez lehetővé tenné a kiegyenlítődést; kulturális és gazdasági téren pedig kiszámíthatatlan hasznot jelentene. Addig, amíg egymással veszekszünk, egész bizonyossággal egy harmadik szemlélő mosolyog ezen.

Törvényes kereteken belül tehát szükségét érzi mindenki a tömörülésnek és így igénytelen-ségem is, — tudva, hogy itt erős a széthúzás még ma is, mikor furessa helyzetünkön még mindig esodálkozunk. Mint közeli és egyszerű példát csak a buza-beszerzésre alakult csoportosulást említem, hogy elvtársaimat meggyőzzem, hogy itt mennyire szükséges volt résztvenni és senki sem nézte, hogy milyen összetételű e csoport. A gyomor kérdése összehozott. Ipar- és kereskedelmi érdekek védelme, népnevelés, munkaalkalom teremtése — mind csak összetartással, tömörüléssel érhetők el.

A társadalom szocializálódik. A fejmunkás is keresi azt a megértő elhelyezkedést, amire neki szüksége van. Nemcsak a fizikai munkás proletár, de a vagyontalan szellemi munkás is, itt pedig nem tartom helyén valónak a rideg elzárkózást, hisz nem oly időket élünk, hogy egymást meg ne érthetnők, — nekünk a hasonló elveket vallókra nagy szükségünk van. Tudásukkal — azt hiszem, mondanom sem kell — igen nagy szolgálatot tesznek társadalmi téren is.

E levelem megírásánál magasabb szempontok vezettek és éppen ezért kérem munkástársaimat, ne értsenek félre engem — bár tudom, mennyire nehéz jelenlegi helyzetem elvtársaimmal szemben, mégis azt az utat fogom követni, melynek nyomán a megértés, kiegyenlítődés is nagyobb sikerrel munkálható a közjó szempontjából kiállja még a legvérmesebb kritikát is. Támogatom az új alakulatot, mert zászlójára a kultúra, közgazdasági, kereskedelmi és népnevelési érdekek védelme van írva s a melyek iránt rajongó szeretettel lelkesedni is tudok. Még pedig anélkül, hogy munkástársaimat cserben hagynám. S ugyanezt az utat ajánlom jelenben munkástársaimnak is.

A Szerkesztő Urnak tisztelő hive:

Sárosy Károly.

KÖZOKTATÁS.

A tanítással foglalkozó egyének tömörülésének szükségét hangoztattuk e helyen s szavunknak visszhangja támadt. A megalakuló és társadalmunk minden osztályát magában egyesítő Keresztény Társadalmi Szövetségben a különböző szakosztályok között helyet foglal a pedagógiai szakosztály is. Mint az egyesület többi szakosztályaira, úgy erre is szép és magaslatos feladat várakozik. Ez a szakosztály lesz hivatva kebelébe összegyűjteni vármegyénk összes tanítással foglalkozó egyéneit tekintet nélkül az egyes iskolafajokra. Ha ez sikerül, egy olyan hatalmas tanügyi közvélemény alakul ki, amely a körébe eső kérdésekben sullyal, nyomatékosan hangoztathatta szavát. Ideje is immár, hogy a tanítók és tanárok között leomoljanak a választó falak, mert hát mindnyájan egy célt szolgálnak, a tanítás és nevelés ügyének magaslatos célját. Így megszülethetik az egyes iskolák között is az a várvavárt kapcsolat, amelyet eddig sajnosan nélkülöztek. Ez a kapcsolat aztán javaslatokat termel, eszmecseréket szül, elveket állapít meg, szóval pótolni fogja a már évek óta nélkülözött neveléstani folyóiratokat. Az erők csoportosulása után reá kerül a sor az iskola és a szülői ház között való kapcsolat megteremtésére is. A nevelés e két tényezője között a világháború alatt a kapcsolat megszakadt, amit most nagyon is éreznek az egyes iskolák. A

kapcsolat újból való megteremtése úgy a tanítás, mint a nevelés terén éreztetni fogja áldásos hatását. Egyet azonban már most eleve hangoztatni kívánunk: a morbus Hungaricustól tartózkodjunk s ne címekért versenyezzünk és dolgozzunk, hanem az ügy diadaláért, a székely nép jövőjéért és kulturájának megalapozásáért, mert minden egyesület csak addig virágzik, míg tagjait az erős szociális érzék és az önzetlenség hatja át.

Egy készülő képzésről.

Képzés nyílik meg f. hó 19 ikén, vasárnap városunkban, a régi ref. kollegium egyik emeleti helyiségében. Amennyire a kiállítandó anyagot és annak alkotóját ismerjük, bizvást mondhatjuk előre is, hogy a kiállítás a legkomolyabban értékelendő művészi esemény lesz.

A kiállító: Haász F. Rezső, a kollegium festő-rajztanára már a háborút megelőző években is több szép képet alkotott. Különösen több sikerült aquarellje, tájképe volt látható itt is, ott is, melyek mind derűs színérzékről, az ecset-kezelésben való nagy jártasságról tettek tanubizonyoságot. A háborús évek azután — mint annyi más művészelket — őt is erősebb magabizálásra ösztönözték, tehetségét elmélyítették, emberlátását, ábrázoló készségét tökéletesítették. Megrendelőik is keresték fel, akik részére rendre mind több és több arcképet, interieurt festett. Egyik sikerültebb, hübb volt, mint a másik. Közben kedves tájképeinek festéséről sem feledkezett meg. Ilyen tárgy alkotásai ragyogó, aranyos fényben fürödnek, sugárzó tavaszi és nyári színeket szórnak. Közben érdekesen jóízű — a legjellegzetesebb testtartás pillanatában megkapott — öreg széke-lyek, székely fiúk, az élet lehelletét árasztó csoportosulások villannak a szemlélő elé. Most már kellemes meglepődéssel, örömmel kell felismernünk, hogy egy késszé kiforrott, az alkotás összes eszközeivel, tudásával rendelkező mély kedélyű művész él körünkben, akitől még az eddigiekénél is többet és szebbet várhatunk.

Ezen a most megnyíló kiállításon eddigi alkotásainak javarésze a közönség elé fog kerülni. Ez a közönség a fent elmondottak igazságát maga is hamarosan hozzájárulásával fogja eldönteni.

Most csak a kikiáltó cseppet:

— Tessék besétálni!

A kiállításról *kijövőknek* is nyugodtan fogunk a szemébe nézni. Előre láthatólag, senki sem fog kielégült gyönyörködés nélkül onnan eltávozni.

T. L.

HIREK.

December 11

Id. Hermann György.

Az önképzés és ambiciós munka ritka tehetségű megtestesülése volt id. Hermann György, aki a múlt napokban költözött el körünkből. Ifju éveinek kezdetén a festészet iránt nagy hajlamot árult el, de mint szorgalmas és komoly ifju négy középiskola elvégzése után a kereskedői pályát választotta s később városunkban egyszerre két üzlettel is rendelkezett. A festészet iránti vonzalma és önképzéssel elért szép sikerei az üzleti világ köréből teljesen elvonták, ugyanarra, hogy anyagi romlással zárta be üzleteit, amelyek máskülönbén igen nyugodt életet biztosítottak volna neki.

A sok oldalú és ritka intelligenciájú komoly férfi az anyagi bukás után egész erejével fogott sok tagu családjának nevelését és fentartását biztosító munkához. Azonban, sajnos, a művészettel nem mindenkinek sikerül egyszersmind anyagi jólétet is teremteni. Bizonyára híres festővé válhatott volna, ha gazdag mecenásra akad, ki a felsőbb iskolához is segíti. Így egyedül csak a maga vasszorgalmának és az ambiciójának köszönheti, ami művészt alkotott. Sok templom

festését bízták rá a Székelyföldön, amit szép sikerrel oldott is meg. Többek közt az udvarhelyi szerzetesek templomát is ő festette; festett azonkívül fénykép után arcképeket a megyeház nagyterme részére és más köröknek is. Tájékopei is az eset kezelésében való nagy jártasságra valának. Nem mindennapi tehetség volt id. Hermann György s ha most halála alkalmából hosszasan emlékeztünk meg róla — csak azt a tiszteletet adtuk meg neki, amit megérdemel minden olyan munkás, ki sok-sok küzdelmes munka után számadását minusszal zárta le.

A meneküléssel járó izgalmak és az, hogy egyszerre hat fia volt a harctéren, — annyira megtámadták idegeit, hogy szélütés érte; azóta már dolgozni sem tudott s ha kész munkáját látta meg — könnyezett bánatában.

74 évet élt. Temetése e hó 9-ikén délután fél 3 órakor volt általános részvét mellett. —y.

Uj szolgabíró. Révay György szolgabíró, tb. főszolgabíró Sagesvárról a székelyudvarhelyi járási főszolgabírói hivatalhoz helyezték át.

A helybeli Jótékony Nőegylet folyó hó 8-án tartotta meg első munkaestélyét a ref. kollegium étkező helyiségében. A zimankós idő dacára szép számú közönség gyűlt össze, amelyet az estély rendezősége terített asztalokkal várt. Teát, bort, süteményeket és virsilit szolgált fel szolid árák mellett. A műsort Genstahler Hilda zongoraszáma nyitotta meg, kinek átértett és nagy technikájú játékát a közönség sok tapsal honorálta és megújráta. Ezután Szabó Ikke a közönség nagy tetszése mellett, a székely beszéd alapos megfigyelésével adta elő Benedek Elek „Fiam lakodalmán” c. magánjelenetét. Bíró Gyula nagy gyakorlattal és fiam megérzéssel hegedült cigány kísérettel mellett. Herceg Ferenc egyfelvonásosának „Péter és Pál”-nak sikerét első rendű műkedvelői erők biztosították. Pált Szász József, Pétert Lukácsi János alakította nagyon ügyesen; a színész és hitelező szerepét Solyomossy Lola és Fekete Lajos játszották a meg szokott biztos fellépéssel. A műsort dr. Gyarmathy Dezsőné kelleme zongorajátéka zárta be, melynek keringőinél táncra perdült az ifjuság. A szépen sikerült estély rendezői Szakács Zoltán, Papp Zakor Endréné, Cséfi Sándorné, dr. Hartvig Istvánné, Orbán Miklósné, Szabó Károlyné, Révfy Irén, Horváth Klári, Barkóczy Manci, Balássy Rózsika, Cséfi Sándor, Z. Sebes József, Embery Gábor, Rájk Gyula. A Nőegylet ezután mond hálás köszönetet mindazoknak, akik adományaikkal az estély anyagi sikeréhez hozzájárultak. Különösen pedig a rendező hölgyeknek, akik a Nőegylet részére a süteményeket és virsilit is ajándékozták.

Karácsonyi ünnepséget rendeznek a róm. kath. elemi és polgári leányiskola zárda-növendékei a róm. kath. fiuinternátus nagytermében folyó hó 19-én és 20-án d. u. fél 5 órakor. Az érdeklődőket tisztelettel meghívják az *Irgalmas Növér*ek.

A háboru előtt népszerű szabad lyceumi előadások nemsokára ismét megkezdődnek, s remélhetőleg, megint nagyon népszerűek lesznek. Az első előadást a ref. kollegium imatermében f. hó 19-ikén, vasárnap d. u. 2 órakor valószínűleg Paál Árpád dr. fogja megtartani. Részletekről a közönséget külön plakátok fogják tájékoztatni.

A Székely Közélet Naptára az „1921-dik közönséges esztendőre” már megjelent és úgy kiadóhivatalunkban, mint más naptár — árusítással foglalkozóknál kapható. A naptár, melyet kiadóvállalatunk igazgatóságának megbízásából Embery Árpád tanár — a népszerű Veterán — szerkesztett, kedves és mulattató irodalmi és gazdasági közleményeket tartalmaz. A naptári és vásári rész összeállítására különös gondot fordított. Az izléses, kézbe való formájú naptár ára 6 lei.

A helybeli csizmadia ipartársulat folyó hó 4-ikén tartott ülésén határozatilag kimondotta, hogy belép sz. Emke örökös tagjainak sorába. Kisiparosok, kispolgárok bizonyították be ezzel, hogy helyes és alapos felfogásuk van az Emke multban kifejtett működéséről és arról, hogy a megváltozott időkben az egész erdélyi magyarság kulturális és gazdasági irányítására az Emke hivatott. Ez okos és közérdekű szolgáló határozatért teljes elismeréssel adózunk a helybeli csizmadia ipartársulatnak. Reméljük,

hogy a társulat után a határozat hozóit, az egyes társulati tagokat is külön-külön az Emke tagjainak sorában üdvözölhetjük. S reméljük, hogy ez a tény oly lelkes példaadás a helybeli és vármegyei testületek és magánosok számára, amelyek eredménye nem fog elmaradni.

Az Oltár-Egyesület a mult vasárnap népes gyűlést tartott városunkban. A gyűlés tulajdonképpen az új elnöknőnek, Szakács Zoltánnéknak a beiktatása volt. Pál István egyesületi igazgató meleg szavakkal üdvözölte az elnöknőt, aki válaszában megígérte, hogy az egyesület ügyeit szíven fogja viselni. Majd elhatározták, hogy a választás estélyek rendezését január havában megkezdik.

A „Nagymamá”-nak az itteni unitárius polgári fiúiskola által december hó 4-én rendezett előadása a szokott műkedvelői színvonalat minden tekintetben jóval felülmutta. Ez javarészből természetesen, a címszereplő személye szerencsés megválasztásának az eredménye s az a lekötő szíveség és ügybuzgóság, mellyel Forró Gézané ezt a feladatot vállalva, lelkes, irányító központjává lett a szorgalmasan megtartott próbáknak, s a teljes sikerrel lejátszódott előadásnak. Kedves egyénisége és a gyakorlott művésznőre valló, öntudatos, egységes alakítása uralkodott az egész estén, s a többi szereplőre is lendítő hatást gyakorolt. Szereplő társai, bár mindnyájan műkedvelők, általában nem maradtak el tőle nagy távolságra — s ezt a legnagyobb dicséretül kell róluk elmondanunk. Különösen nagy feladatot rótt szerepe Kovács Parzsira, aki Mártá alakítva, elejétől végig erős tanúságát adta élénk és fogékony kedélyének, értelme világosságának és bátorságának. Némelyik jelenetében pedig, pl. az első felvonás végén ámulva láttuk, hogy ez a kislány meghatódni és meghatni is tud. Nagy Elemér alakítására nem kell sok dicséret, az ő műkedvelői szerepléseiről általában tudják, hogy rendszeren a hivatott színész szintjén állanak. Ezuttal különösen neki való szerepben: mint Tódorka Szilárd, kiválóan elemében volt. Méltó partnere volt Magyar Erzsébet, ki Langó Seraphine szerepében szintén valóságos színésznőre méltó komikai tehetséget árult el, s alakításával mindegyre zajos derűtséget keltett. Kisebbszerepeket Egyed Zsófi és Gánczi Sári szintén értelmesen és ügyes fellépéssel oldották meg. Cséfi Sándor, Lőrinczy Erzsébet és Keresztély Gyula nagyon jóízű, markánsul jellemző alakítást produkáltak. Fekete Lajos és Lukácsi János pedig érzelmes szerelmi szerepeket töltöttek be nagy biztonsággal és minden tekintetben rokonzenésen. A kis Szabó Ödön nagyon ügyes pincérgyerek volt. Kedvesen megayerő jelenségek voltak intézeti növendék szerepeikben: Vass Márta, Seps Juci, Hargita Bea, Kassay Mária, Lukácsy Jolán, Csépi Rózi és Szakács Méczi. Az egész előadás simán, zökkenéstelenül folyt le, amiért Rájk Gyula körültekintő, ügyes rendezését is teljes elismerés illeti. Fischer Ferenc a sugói tisztelet töltötte be nagy gyakorlattal. Szabó Ödön fodrász a maszkirozást végezte. Az előadást kedden az ifjuság részére megismételték, amikor Bakóczy Károly tanár tartott tartalmas bevezető előadást.

Orbán Balázs koporsójára a mult héten Sebesi János dr. 30 lelt adományozott.

x Dr. Vánkyné dr. Paskusz Ilona gyermekorvos a budapesti „Stefánia kórház” v. orvosa renelését megkezdte Székelyudvarhelyt Kossuth L.-u. 38. I. Rendel naponta d. u. 2—4-ig.

Halálozások. Id. *Issák Lajos* 74 éves korában f. hó 10-ikén Székelyudvarhelyen elhalt. Kiterjedt rokonság gyászolja; temetése vasárnap d. u. 3 órakor lesz.

Verestói József f. hó 11-ikén 76 éves korában városunkban elhalt. Nagyszámu, tekintélyes család gyászolja. Hétfőn, 13-ikén d. u. 3 órakor temetik.

Csokonai-ünnepély. A ref. kollegium ifjusági Önképző-köre vasárnap d. u. 5 órakor tartja Csokonai-ünnepélyét a kollegium tornacsarnokában.

x Lootz Frigyes, volt katonai állatorvos hazatért szülővárosába és megkezdte magán állatorvosi működését Piata Rög. Maria (Deák-tér) 18. szám alatt.

A IV. oszt. kereseti adó kivetését ellenőrző bizottságba a városi tanács, mint iparhatóság, a város közönsége részéről Sárosy Károly nyomdász és Vértés Simon bankigazgatót küldötte ki.

A róm. kath. főgimnázium ifjuságának és felnőtt leányoknak Mária-kongregációja folyó hó 8-án, szerdán sikerült vallásos ünnepélyt rendezett. Ennek keretében a leánykongregáció és az ifjuság énekkara együttesen, s a leány-kongregáció énekkara külön számmal is gyönyörködtette a nagyszámu közönséget, éneklésével a betanítás avatottságát is határozottan tanúsítva. Horváth Klárika, Maráth Aranka megszokott gondos kísérete mellett, egy szép műdal behizelgően kelleme, iskolázott hangon énekelt, a végéig emelkedő: valóságos művészi hatással. Szabó Ilus mély érzéssel és gyakorlottsággal a Winter Pál szintén hatásosan szavalt. Lázár Albert és Márton András vallásos tárgyú dialogot adtak elő értelmesen. Végül hatásos volt a Szabó Ernő kolleg. tanuló vezetése alatt előadott zenekari szám is.

Földmives gyűlés Homoródszentpálon. A szervezkedés szükségének és számos előnyének felismerése földmives gazdáinkat rendszorra mindenütt megmozgatja. Értésülésünk szerint, legutóbb a homoródi járásban indult meg ilyen mozgalom, melynek gazdaköreit és gazdáit Tamás Gábor, Geréb Lőrinc és Jobb Dénes kisgazdák f. hó 12-én, vasárnap délutánra, Homoródszentpálra szervezkedő gyűlésre hívták össze. Kívánjuk, hogy a felhívásnak minél több fogantatja legyen s a szervezkedés munkája gazdasági életünkre termékenyítő és áldásos hatást gyakoroljon. Ohajtandó lenne, ha a példa hatása alatt más járasok vagy alkalmas körzetek is a szervezkedés terére lépneek s minél előbb megalakítsák az „Udvarhelyvármegyei Földmives Szövetség”-et.

Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, akik családunk szeretett fejének, id. Hermann György festőnek temetésén megjelenni, s mély gyászunkat részvétükkel enyhíteni sziveskedtek, hálás köszönetet mondunk. Különös köszönet és hála a Kereskedő Társulatnak, mely egykori kereskedő tagjának elhunyt felett érzett részvétét az alulírotthoz intézett szép részvétirattal és koszorúmegváltási összeg eljuttatásával fejezte ki. *Öv. Hermann Györgyné és családja.*

A fodrászok ülszükét vasár- és ünnepnapokon d. e. 10 óráig nyitva tartják.

A „Napkelet” hatodik száma megjelent és kapható már minden tőzsdében és könyvesboltban. Az érdekes füzet tartalma a következő: Bartalis János: Uj művészet élé. Bakóczy Károly: Az utolsó kálvária. (Novella). Zolt Bóla: Dalok a fekete sipon. (Versciklus.) Ben Ami: Levél háboru után. (Novella.) Csiki Endre: Esztétikai tanulmány. Kiss Ida: Mőghalt a kedvesem. (Novella.) Áprily Lajos: Mély tekintet. (Vers.) Fülöp René: Bécs titkaiból. Szentimrei Jenő: Bécs. (Vers.) Vlahuta Sándor: A számadás. Ciffra Géza: Halott versem felett. (Vers.) Szentimrei Jenő: Az élő vers. Kádár Imre: A politikai aktivitás problémájához. Joel Béla: Eastein a kultúra nézőszögéből. Elek Miklós: Tolsztoj és Dosztojevazky. Erdélyi Viktor: Vlahuta Sándor. Ligeti Ernő: Külföldi szemle. Lakatos István: Zenei életünk. — A „Keleti Ujság” fé éves előfizetői a „Napkelet” előfizetésünel huszonöt százalék kedvezményt kapnak.

— Az —

Első székelyudvarhelyi Bőrgyár Részv.-Társ.

Gyári raktárában

elsőrendű zsirosbőrök, cseres- és ültetett talpak, kivágot bocsorok, hasítások, helybeli és vidéki iparosok részére hetenkint szordán és csütörtökön a délutáni órákban a legjutányosabb nagybaní árakban rendelkezésre állanak. ::

A székelykeresztúri három hitközség november hó 13-án, ugy anyagilag, mint erkölcsileg, igen sikerült estélyt rendezett. Szinre került „A kisasszony férje” című szindarab, melyet Jankovich Pál, dr. Fazakas Miklós, Dobay Emília, Gynlay Olga, Sándor Albert, Sándor Margit, Lengyel Péter, Jakab Lajosné, Jakab József urnók és urak játszottak meg. A darabot Szemerjay Károly kitűnő szakértelemmel rendezte. A színháztermet színültig megtöltő közönségnek igen nagy élvezetet szereztek a szereplő személyek, kik egytől-egyig a legnagyobb rutinnal játszották meg szerepüket. Érezte a közönség, a hosszú évek szünete alatt lapangó műkedvelői tehetségek kibontakozását és átsuhant a lelkeken, a régóta megbénult társadalmi kulturélet első feeskéje. A szindarabot tánc követte, mely a reggeli órákig tartott. Az estély 4095 lei bevételével szemben 1072 lei és 20 bani kiadás merült fel, tehát a tiszta jövedelem 3022 lei és 80 bani. Felülfizettek az estélyen: Hoffmann Sándor 7 lei, Nagy Dénes 2 lei, Kiss Károly 3 lei, dr. Sebesy Miklós 20 lei, Dáné Károly 10 lei, Borbáth Zoltán 5 lei, Wlassak Henrik 20 lei, Gyárfás Pál 20 lei, Gyárfás Endréné 20 lei, Dr. Nagy Béla 20 lei, Jakab Mózes 2 lei, Elekes Béla 10 lei, Elekes Domokos 10 lei, Kovács Endre 4, Schuller Gyula 12 lei, Kormos István 7 lei, Szabó László 7, Ujhelyi József 7 lei, Nagy Domokos 7 lei, Szmármay István 20 lei, Orosz Lajosné 25 lei, Orosz Károly 25 lei, Keil Gy. 20 lei. Dr. Elekes Dénes, Ugron Zoltán és dr. Gyárfás Pál a fűtéshez szükséges fát ajándékozták. Nagy elismerés illeti Gombos Eszter, Kovács Margit és Tamás Ilonka urleányokat, kik a legnagyobb tevékenységet és körültekintést fejtették ki az estély sikere érdekében, mely az ő kezésük nyomán folytatást nyer a „Nagymama” c. szindarab előadásával. (Beküldték).

KÖZGAZDASÁG.

Vármegyénk gyümölcsstermelése.

VI.

Énlaka községből bemutatott gyümölcsök tiszták voltak. 18 válfajból vezetett az Arany renet, Pármen és Török muskotály, míg a Kalvil és a Páris fejletlen. Diója elsőrendű. Kék renetet, úgy látszik, a talaj nem neveli kellőleg. Helyébe a Török Bálint állítandó be, mi a községben szépen díszlik.

Kénos községben cirka 47 válfaj tenyészik; többnyire gazdasági gyümölcsök. Kitűnő a Batul és a Pónyik. Diója kiválóan jó. Körtei Fusicladium-gombától vannak megtámadva. Védekezni szükséges a permetezéssel. Sándor Gergely lelkész által bemutatott Téli fehér Tafota, Sándor cár, Téli esperes, Claergó, Diel vajnak előny nyújtandó, mivel sikerült példányai azt bizonyítják, hogy a községben ezeknek helye van. Itt is találkozunk egy ősi nemmel: a Baconi almával. Zamatos gyümölcs, miért is tűrhető, bár nagyságra nézve sok kívánni valót hagy fenn. E községünk is egyike a nagy termelő községeknek s így termelésére nagy gond lenne fordítandó.

Nagyalambfalváról Száva Mihály tanító és Biró János méhészgazda mutattak be gyümölcsöket. Biró János Batulja és Páros Párisa nagyon szép, fejlett és tiszta volt. Pármen közepes nagyságra fejlődik, de tartósságot ígér. Pónyik eredeti zamatosságával mindenek felett vezet.

Mátisfalva termelése nagyon vegyes. Körtekből a Jozefine birja legjobban. A fák takarítása feltétlen bevezetendő, mert több gomba jelei mutatkoznak. Batulja nagyon sikerült gyümölcs. Fenyéd községben is a termelés nagyon előhaladt. Kósza József Nagykassai renetje, valamint a Batul és Kisasszony alma keresztjezésére jellemző. László Dénes Pármenje és méze elsőrendű. Téli esperes a talaj nehezen vízsi, magháza körül kövecses. Helyette a Fahaju vajonc volna felveendő. Gálffy István jegyző Karmeliták renetje, Boszkoópi szépje, Cox narancsrenetje, Páros Stettini, Clargeó, Dollár gyümölcsei kiválóan sikerült példányok voltak. Kertjét nyilvántartásba soroztuk. Székelydála községből bemutatott 8 válfaj közül a Salisburgi lett a győztes. Kecsetkislud 16 válfajában több gyümölcs volt gombáktól megtámadva. A Karmeliták renetje a talajt nem birja. Kiküzdöbölendő.

Székelybethlenfalva községben a Jonathán, Kisasszony, Zöld renet, Téli cukorkörte, Bánfi Pál, Masánski, Gyógyi szépen díszlenek az ismert fajok mellett. Kórsó-körtéje gyorsan romlik, miért is nem kell terjeszteni. Kadicsfalváról Nagy Sándornak a Bismarck, Mihály Jánosnak Zöld Kalvil és Őszi Vilmos, Hadnagy Lajosnak Véralma, Kákucs Ferenc plebánosnak a Clargeó és Török Bálint voltak a legsikerültebb gyümölcsei, míg a

község vegyes kollekciójában, mit Bálint Károly tanító állított össze: a Jonathán, Téli esperes, Pásztor-körte, Batul, Karmeliták renetje vezettek. E két község termelése nagy és elsőrendű. Szükséges volna s ezt a vezetőknél ajánljuk figyelmebe, hogy a községek a nyári gyümölcsnemeket termeljék, mivel a városi piac közelsége folytán az értékesítésre jó alkalom kínálkozik.

Elismeréssel adózunk Göncz Károly székelyszentmiklósi unitárius lelkésznek, ki gyümölcsöskertjének szépen sikerült nemeit mutatta be. Angoulaemi hercegnő, Őszi Vilmos, Jozefine, Dielvaj, Hardenpont, Erdei vaj és Téli esperes körte elsőrendűen sikerültek, míg az almákból a Londoni Peppin, Bánfi Pál, Török Bálint és Páros Páris keresztjezése, Cox renet, Lángos Bibornok, Szöges Batul, Ananász renet, Citrom, Sándor cár vezettek. Liegel vajonc név alatt kiállított körte helyes elnevezése: Károly király és az Édes alma név alatt bemutatott gyümölcs helyes neve: Nemes sóvári. Kertjét nyilvántartásba vettük.

Énlaka községből vezet a Masánski és a Jonathán, Őszi csikos. A bemutatott Ordos alma tökéletes jellegzetességgel bír. Kevés van a vármegyében belőle. Ribston Pepin a talajt nem bírja, Batult és Pónyikot vinni szükséges. Elismeréssel kell megemlékezzünk Óczfalva csoportjáról is, mit Kiss Albert tanító buzgó ügyszerezzettel állított össze. A községben legjobban sikerült: Nemes Sóvári, Bánfi, Batul, Pármen, Stájeri Batul, Kisasszony, Parkers Pepin, Pónyik, Kék renet, Téli jeges, Jonathán, míg a Tafota, Arany renet, Karmeliták, Bibornok nem a községbe valók. Különösen kiemelendő a Mária Lujza körtéje, ami kiválóan sikerült gyümölcse a falunak.

(Vége a jövő számban.)

Gál Imre.

Válassz a gazdák nyílt levelére. Lapunk múlt számában a kisgazdák nyílt levelet intéztek Gál Imre méhtenyésztési felügyelőhöz, hogy szervezkedési mozgalmukat vegye kezébe. Az ügynek további folytatása is volt, amennyiben Gál Imrét a nyílt levél megjelenése után egy népesebb küldöttség kereste fel, melynek tagjai személyesen is megújították kívánalmaikat. Gál Imre a bizalom megnyilvánulása folytán a felkérést elfogadta s kijelentette, hogy egy előkészítő értekezlet megtartására a hatóságtól engedélyt kér. Az értekezletet folyó hó 21-én (kedd) délelőtt 11 órára tervezi városunkban és kéri a kisgazdákat, hogy a vármegye minden községből 2-2 kisgazdát a lelkész és tanító urakkal, mint a nép vezetőivel küldjék ki s kérjék fel a jegyző urat is, hogy ezen az értekezleten lehetőleg vegyenek részt. Ezen az értekezleten fogja érdemlegesen kifejteni nézeteit arról, hogy a kisgazdaközönség és a mezőgazdaság érdekében milyen irányban kellene a kulturtevékenységet felvenni.

A Gazdák Biztosító Szövetkezetének önállósítása. Táviratilag értesültünk, hogy a G. B. Sz. a Romániához csatolt területen levő érdekeltségei részére külön központot, önálló szövetkezetet létesít. A magyar gazdaközönség lelkes örömmel fogja üdvözölni az általa alakított szövetkezet új központját és erkölcsi kötelességének fogja tartani az Erdélyi Gazdasági Egylet vezetése alatt tömörülő földművesek, kis, közép és nagybirtokosok mindenike a szövetkezeti alapon nyugvó intézet támogatását.

A magyar kisgazdák szervezkedése. Az Erdélyi Gazdasági Egylet december hó 5-én tartott gazdaértekezletén az egész kapcsolt részből egybesereglett gazdasági egyesületek, gazdakörök, földmives és gazdaszövetségek, fogyasztási, hitel biztosító, tej, stb. szövetkezetek és egyéb falu-társadalmi egyesületek képviselői egyhangulag elhatározták, hogy az Erdélyi Gazdasági Egylet vezetése alatt egységes központi szervezetbe tömörülnek. A kisgazdák a szervezetbe a gazdakörök útján kapcsolódnak be, a gazdakörök a vármegyei szervek (megyei gazdasági egylet, vagy megyei gazdakörök szövetsége) útján, ez pedig közvetlenül kapcsolódik be az Erdélyi Gazdasági Egyletbe, mint központi szervbe. Az egyesületek, körök, szövetségek, szövetkezetek stb. hivatalos lapja az „Erdélyi Gazda,” lesz. Ezenkívül az egyesület egy külön kisgazda lapot is ki fog adni.

Kiadó: a Könyvnyomda R.-t. Odorheiu (Székelyudvarhely)
Censurat: C. T. Sires.

Legjobb minőségű
elegáns és jutányos
a Turulcipő

Székelyudvarhelyi fiókosztó:

RITTER LIPÓT
Kossuth-utca 9. szám.

Fuvarozás.

Személy- és áru fuvarozást — vidékre is — vállalok. DEBICZKY BÉLA
Str. Reg. Carol (Orbán Balázs-u.) 47.

Tűzifavágást benzinmotorral elvállal és a helyszínén teljesít LŐRINCZ
ALBERT gépész, Str. Regele Carol (Orbán Balázs-utca) 40 szám.

Hirdetmény.

Atyha—Atia község előjárósága közhírré teszi, hogy a község tulajdonát képező italmérés f. hó 19-én d. u. 2 órától kezdődő árverésen 1921. január 1-től kezdődőleg egy évre hasznosbérbe adatik.

Kiküldési ár: 1500 lei; bánatpénz ennek 10% a. Többi feltételek a jegyzői irodán hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Ugyanekkor adatik hasznosbérbe három évi időtartamra a község vadászterülete is — kiküldési ár 20 lei.

Atyha—Atia, 1920. december 5.

Péter István,
k. biró

Csata Vencel,
jegyző.

Homoródalmáson

400 hold, Szentegyházfaluban 34 hold arányjog eladó. Özv. Lántzky Sándorné, Székelyudvarhely, Bethlen-utca 10. szám.

Legszebb, legjobb, legolcsóbb

tetőcserepet

készít
Dr. HINLÉDER F. ÁKOS

CEMENTCSERÉPGYÁRA
ODORHEIU

Székelyudvarhely — Bethlenfalva

20 évi jótállás!